

Партиите като сиамски близнаци

доц. д-р Георги МАНОЛОВ

През цялата история на българската политика е характерна една незрелост и невъзможност на партиите да създадат качествени лидери и елити.

Става въпрос за липсата на лидери, които да решават и политическите, и икономическите проблеми на страната. Заблуда е, че имаме нормален политически живот. Ако имахме истински политически пазар, сега, когато има остра нужда от нов тип лидери и от нов тип политика, такива би следвало да се появят. Но засега те липсват.

Сега много се говори как се финансират партиите. Този проблем не е от вчера. И преди 1944 г. никога и никъде не се е говорело от какво всъщност живее една партия. В уставите на всички е пишело едно и също - "от членски внос и собствени доходи". И толкова. Какви са тези доходи, откъде идват парите - никой не споменава.

В интерес на истината през 1990 г. колкото прибързано да се проведе изборите за Велико народно събрание, то успя да събере един сериозен елит. И вляво, и вдясно, и в центъра имаше видни личности, специалисти, учени писатели и т.н. - хора от всички сфери на социалния живот. Възкръснаха и някои от старите партии - демократи, социалдемократи, радикали и т.н. Но наложилата се остра конфронтация СДС-БСП още тогава изкриви политическия пазар и не позволи в страната да се развие една по-нормална политическа ситуация. Традицион-

ните партии не успяха да изплуват и бяха буквално удавени в морето на политическата истерия, което доведе до техния край. Освен това на тях им липсваше автентична социална база - било едър бизнес, било средна класа. Без такава база всяка партия е обречена.

Това е основният проблем, който тегне до днес над партийния живот. В момента има пълно размиване на доктрините. Липсват изкристализирали политически субекти като социален профил и идейна платформа. Единствено в центъра можем да говорим за някаква по-голяма идентичност, изразена чрез ДПС и НДСВ като либерални партии. Криза има и в лявото, и особено в дясното. В БСП реформаторските напъни вървят на приливи и отливи, а вдясно положението е направо отчайващо. Там никой не може да артикулира някаква ясна дясна доктрина - била тя десно-либерална, консервативна или християндемократическа.

Лошото е, че и на предстоящите избори всичко това ще се възпроизведе. Българският политически живот ще куца, докато не се намери автентичният субект вдясно, който да бъде достатъчно силен опонент на лявото.